

"תערוכות תל-אביב" / הארץ / 2.4.64 / תע' יחיד / גלריה "כ"ץ" / תל-אביב

הדבר הבולט במיוחד בציורי השמן המופיעים בתערוכה של מינה זיסלמן בגלריה "כ"ץ", הוא שהם מגובשים ושלמים יותר מהגואשים, ומרמז על תפנית בדרכה של ציירת זו. סגנון ציורה של מינה זיסלמן, כפי שהתבטא בתערוכותיה עד זו הנוכחית, היה סגנון אקספרסיוניסטי מובהק שגם בהפשטה שמר על זיקה לאקספרסיוניזם הגרמני החריף מסוגו של נולדה. היה זה סגנון ציור המדגיש ומוטר את הסערה הפנימית בשיאה ומחשיב את המסירה המיידית והישירה שלא בדרך הסגנון והרטורוספקציה. טבעי הדבר שבסוג כזה של אקספרסיוניזם חסר, במתכוון, הטיפוח האסתטיסטי לשמו. טיפוח כה מחייב את האמן להסתכל מהצד וממילא קובע ריחוק מסוים בין החוויה הישירה ודרך ביצועה. ציורה של מינה זיסלמן הודגשו עד התערוכה הנוכחית בתנועה סוחפת ומעונה של המכחול והאספקטים הרגשיים החריפים של הצבע, ללא שום רצון מיוחד לעדן אלמנטים אלה, שהרי עידון כזה היה פוגם וגורע מעוצם ההרגשה המועברת.

בתערוכה הנוכחית, נשמר עדיין הכיוון הכללי האקספרסיוניסטי, אלא שהצבע התעדן ומוגש בתפיסה דקורטיבית יותר. לעידון צבעוני וצורני זה שני פנים: מחד גיטא, גובר בציור הצד האסתטי לשמו, הצבעים נעימים לעין ומתגברת האווירה הפיוטית-מיסטית, אך מאידך גיטא, התרפה המתח הפנימי האקספרסיבי שייחד את ציורה הקודם של מינה זיסלמן. התמורה בתוכן הפנימי בולטת בעיקר בשימוש בצבע ובשימוש במשיכת מכחול כתמית. בציורה הקודם של מינה זיסלמן הופיע סולם צבעוני חריף, בו היה צבע טהור - לעיתים קרובות האדום - דומיננטי והונח בהבלחות סעורות על רקע כהה שחור. לא היה זה למעשה סולם אדום-שחור, אלא האדום היה הצבע הדינאמי והסעור, שתנועותיו ביטאו את התוכן הרגשי כשהצבע השחור משמש רקע אווירתי קודר וכואב לאירועים הציוריים. גם בתערוכה הנוכחית מופיעים האדום ושחור, אך בקונטקסט שונה לגמרי, המדגים את התמורה בתוכן שחלה בדרך ציורה של מינה זיסלמן: האדום מופיע עתה כאגף מסולם צבעוני המשתרע מהסגול והכחול כהה ועד האדום וכולל גווני ביניים רבים. השחור מופיע בהקשר זה כשלב קיצוני של הצד הסגול כהה של הסולם הצבעוני, ולכן לא כצבע-אלמנט עצמאי, אלא כשלב מסולם צבעוני הרמוני-אסתטי. ממילא אין השחור חריף באותה מידה בה הופיע בציורים הקודמים. תהליך מקביל מופיע בדרך הנחת הכתם הצבעוני כיחידה פורמאלית. במקום משיכות מכחול מסעירות ותנועתיות, מופיעה הנחת כתם קפדנית ומחושבת המקושרת עם שאר הכתמים לא ע"י התנועה הכללית של הציור, אלא בדרך ציורית מעודנת הרבה יותר ע"י צבעים תחתיים שקופים, חומריות ובניין קפדני. התוצאה גם כאן, העברת הדגש מהצד האקספרסיבי ה"פראי" לטיפוח ציורי בעל אווירה פיוטית וגוון משהו מיסטי. מתקבל הרושם שציורה של מינה זיסלמן משקף, בצורתו הנוכחית, שלב של התגבשות פנימית והדגשת ערכים ציוריים טהורים תוך ויתור מודע על ה"צעקה", שאפיינה את דרך ציורה עד כה.